

Els sicaris de l'amor

De sorprenents ressonàncies clàssiques, la poesia de José Ricart Mir ens transporta a la serena celebració de la joia de viure que beu dels poetes aràbigos-valencians. *Las cenizas del viaje* és un cant a la vida sense concessions a la galeria, del gaudi de la vivència a les cendres de l'absència.

Poesia

POR ANTONI GÓMEZ

Una de les virtuts més eloqüents de la poesia de José Ricart és l'elegant concisió de les seues metàfores. És d'agrair la poesia que expressa clarament allò que l'autor desitja expressar: en aquest cas un agosarat erotisme que cal entendre com un cant a la vida sense concessions a la galeria, apassionat i distant alhora, si de cas de gran caràcter reflexiu/contemplatiu. *Contemplant o recordar?/Hallar un punto equidistante/entre las cuerdas que no nos hieran*. Els seus versos mai no cauen en exercicis més o menys retòrics que en ocasions desequilibren el sentit i la sensibilitat del poema. Ben al contrari, les imatges van desplegant-se al llarg del llibre empenyades per una veu asserenada que transmet sorprenents ressonàncies clàssiques.

L'erotisme, la bellesa, el sexe fugisser i furtiu, l'amor, la memòria, els records, la poesia, els viatges, les ruïnes històriques... són alguns dels temes que l'autor basteix dividits en tres parts amb un precís sentit temàtic: *Hogueras en la playa, Las brasas de la tarde i Humo fugitivo*. Tres parts que s'estructuren al voltant de la idea del viatge que porta de la plenitud vital al sentiment de pèrdua. Del gaudi de la vivència a les cendres de l'absència. De l'erotisme de la primera part al to més meditatiu de la segona i tercera. Un procés no exempt d'una gran càrrega culturalista, amb homenatges a poetes, citacions i simbologies històriques i literàries diverses. Com escriu en el pròleg José Mas, «Ricart se siente profundamente

atraído y seducido por el oriente y el mundo clásico: Marruecos, Egipto, Atenas reviven ante nosotros mediante toques de muelles sensualidad y pinceladas costumbristas».

Fet i fet, la primera impressió de lectura ens remet necessàriament als poetes àrabs i la poesia sufí, sobretot al conegut **Yalal al-Din Rumi**. Com el poeta nascut a Balj, a l'Afganistà actual, el 1207, la poesia de Ricart sembla ser una recerca de l'amant perdut, però el poeta valencià no està gens interessat en l'espiritualitat mística de Rumi, que considera l'amor per l'amat com el símbol de la unió amb Déu. La seua recerca és material, profundament profana, reduïda conscientment a encontres furtius i pagats, habitacions solitàries, escenaris passatgers de l'amor mercenari: *Desde el hotel pueden espiarse/en el paseo de la playa,/algunos chavalitos/a la caza de clientes extranjeros o Joven sicario/con espada flamígera de arcángel,/falsa promesa de volverse/por un instante espejo,/lujo y raza de dieciséis años/que a golpe de talonario/vende su belleza por horas*.

El to poètic de *Cenizas del viaje* ens remet a la poesia clàssica àrab i, seguint la sàvia recuperació de **Josep Piera**, els poetes àrabi-

JOSÉ RICART MIR
Las cenizas del viaje
► Universidad de Huelva, 2011
► III PREMIO IBN HAZM DE POESIA

go-valencians. El seu caràcter contemplatiu, de serena celebració de la joia de viure a través de l'erotisme dels cossos i la sensual contemplació del paisatge, recorda vivament els poetes d'aquesta tradició. Escenes eròtiques amb simbologies i elements literaris propis del classicisme àrab, com és el cas, entre altres, de la presència del vi: *Sus labios se emborrachan de vino/cuando los bese el placer será doble,/igual que el pecado o Encendemos las lámparas de vino/ y nos embriagamos de alegría/una tras otra*.

Tanmateix, la plenitud amorosa del poeta és transitòria, conseqüència del viatge, i la relació amb els amants és, al capdavall, conscientment furtiva i marginal: *Por eso, en cada joven nocturno/buscas un desnudo dócil/una caricia fácil,/un ángel bellissimo aunque sin alas*. En definitiva, aquells lectors de poesia que s'acosten a la lectura de *Las cenizas del viaje* gaudiran del seu vitalisme concís i essencial, elegant, manifestació de la recerca espiritual d'un poeta fascinat pels sicaris de l'amor.

Exercici contra l'oblit

«El que hem viscut fa que siguem qui som», diu Grimaltos. El seu últim llibre és memòria identitària cosida amb literatura.

Memòries

PER ALÍCIA TOLEDO

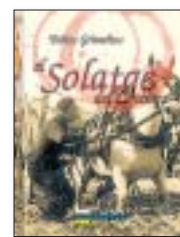
El solatge del temps és un títol que explica d'allò més bé la intenció d'aquest llibre d'estampes de la memòria. Perquè allò que recordem és el pòsit que van deixant les nostres vivències en el recipient de la memòria, a mesura que el temps avança. I aquests sediments no són un calc exacte de les vivències, sinó més aviat la narració del que visquem que, per essència, és voluble, imprecisa, perquè en depèn d'aquesta facultat de la memòria que anomenen *recordar* i que s'exerceix indefectiblement d'una manera capritxosa i, fins i tot, enganyívola. Aquesta ha estat la idea de **Tobies Grimaltos**: «lligar al pa-

per escenes de la meua infantesa que corrien el risc d'abandonar-me» i fer-ho amb la seguretat que el records no porten el segell de l'autenticitat, que la mera aparència de recordar potser indistingible del record real per a qui el té. L'honestat en aquest sentit és imprescindible per a qui recorda i sobretot per a qui «lliga al paper aquests records». N'és la fórmula dels llibres de records: la franqueta ha de funcionar primer amb un mateix, per a què després el relat tinga un efecte de versemblança en el públic lector. No importa tant la veracitat com la versemblança, perquè al capdavall els llibres de records se situen a cavall de la ficció i de la no-ficció. La narració del record tira mà tant de la memòria com de la capacitat de recrear amb la imaginació. Grimaltos parteix del convenciment que hom és el resultat de la seua

vida completa i que els orígens —i per tant la infantesa— tenen un paper decisiu en l'afaiçonament de la nostra identitat. D'ací la urgència que sentim d'explicar els nostres dies d'infants, quan no de «lligar-los al paper», perquè si són a tal punt responsables de la nostra identitat, perdre'ls és «perdre's una mica, diluir-se en part».

I si hem apuntat que l'efecte de versemblança és un atribut a tenir en compte en aquesta mena de narracions del record, també ho és la destresa narrativa a l'hora d'explicar-los. En aquest punt rau la diferència entre un relat de records que només interessa a un mateix com a exercici contra l'oblit —i potser als nostres parents i amics pròxims— i un relat pensat i bastit per a un públic ample o, encara més, amb una ambició universalista, amb la idea de travessar fronteres espai-temporals. En aquest sentit, *El solatge del temps* és un relat absolutament reixit. I és que independentment de l'interès que puguen suscitar les vivències del nen Tobies, és la construcció literària d'aquesta mirada d'infant que fa d'aquestes estampes de la memòria un relat atrac-

TOBIES GRIMALTOS
El solatge del temps
► Col·l. Miratges
► EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA 2011

tiu des del punt de vista literari. La figura del nen Tobies, que podia haver estat una excusa per abocar tot el material memorialístic de com era la vida a un poble de la Ribera en plena postguerra, té una clara entitat com a personatge literari i és així com es belluga per la narració: és un nen orgullós que se sent enormement dolgut davant de la injustícia, la manca de respecte i les actituds profitoses d'alguns adults envers els més menuts; que cobeja els seus moments plaents i d'intimitat com el del biberó de llet i farinetes que xucla entre els llençols encara tebis, mentre la llum del dia nou ho omple tot; espantadís i crèdul quan la mare li diu allò de «si t'agafe et mate» i ell s'ho pren al peu de la lletra; manifestar, entremaliat... Aquestes estampes costumistes serien simplement això, si no fós perquè hi ha la construcció narrativa d'una mirada que les filtra i les afaïçona i és a través d'ella que adquireixen un important valor literari.

Amb les dones la vida és...

La prosa elegant i serena salpebrada d'ironia de l'escriptor Ignasi Mora ofereix reflexions de vida a partir de la malaltia.

Narrativa

PER ANTONI ZARAGOZÀ

Potser perquè les malalties, bé físiques bé psicològiques, ens posen al davant d'una realitat inevitable, la fragilitat de la vida humana, la por a la mort, ha estat objecte recurrent, material literari, que ens ha proporcionat obres d'indiscutible qualitat. Escriptors com ara **Mark Haddon**, **Mitch Albom**, **Kafka**, **Thomas Mann**, **Isabel Allende**, **Isabel-Clara Simó**, **Jordi Coca**, i molts altres, han escrit sobre la dignitat davant la de-

cadència, la riquesa de les emocions, la consciència de la finitud, l'heroic coratge contra l'adversitat, la resignació davant l'ineludible, o han descrit el procés evolutiu de la malaltia com una formació i transformació sentimental i intel·lectual. «Aquest és un llibre d'autoajuda?», es pregunta l'escriptor saforenc **Ignasi Mora** a *Viure amb la senyora Parkinson*, un llibre on hi aboca unes quantes consideracions o pensaments sobre l'aprenentatge personal de conviure amb una malaltia degenerativa i greu com el Parkinson. No, com tampoc s'hi trobaran receptes màgiques, que «no s'hi donen». En tot cas, «aquest és un llibre per a des-

dramatitzar les malalties i fins i tot batejar-les amb una mica d'humor...»; un llibre que fuig de l'estigma causat per la malaltia i «de la repugnant compassió o misericòrdia que l'estigma comporta». Tampoc no és un llibre de consells, ni busca la complicitat emocional del lector, ni té voluntat de colpir les consciències. *Viure amb...* explica amb senzillesa i naturalitat una situació límit, terminal, a través d'unes reflexions lúcides que l'escriptor transcendirà en una prosa elegant i serena, salpebrada d'ironia. Una evidència: «Per costum biologicocultural, no sol hi haure cap persona que no es case, vull dir, casarse amb una malaltia». Una constatació: «Els cos es rovella per pur desgast. L'ànima, també, en especial per la curtedat d'escenaris i esdeveniments de l'humà». Una

IGNASI MORA
Viure amb la senyora Parkinson
► Col·lecció Biblioteca Raixa - Nº Col.: 194
► EDITORIAL MOLL, 2011

raó: «No som éssers sensuais, ni emocionals, ni romanços d'eixa mena. Som fonamentalment éssers socials» (...) «Com vivim, morim; en funció dels altres». Una gran lliçó: «En tota persona serena i raonable s'amaga una segona persona aterrida per la mort» (**Philip Roth**, manlleu de l'autor). La gran lliçó de la vida: «Allò que realment mata és la mateixa vida». Conclusió: «Tornar a tots aquells plaers que ens han anat o ens hem prohibit al llarg dels anys» (...) «tornar a beure cafè i conyac» (...) «saldar comptes personals» (...) «agafar una borratxera saludable» (...) «I tot això, sense prendre aquestes notes per un manual o catecisme...».